

1092 Budapest, Ráday utca 28.

XV. évfolyam 2018/2. sz.

JOGSZABÁLYI VÁLTOZÁSOK A KÖNYVTÁRÜGYBEN

Az elmúlt év során több könyvtári jogszabály változott. Ezzel kapcsolatban 2018. február 13-án műhelynapot szervezett a Könyvtári Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztálya Budapesten. A rendezvényen dr. Kenyéri Katalin az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkárság Közgyűjteményi Főosztályának közigazgatási tanácsadója, könyvtári és jogi referens tartott előadást „A könyvtárak jogszabályi környezete” címmel. Hasonló témában hallhattuk dr. Kenyéri Katalint 2018. április 16-án Nyíregyházán is, az MKE Sz-Sz-B Megyei Szervezete rendezvényén. Szerzőink írásukban a két rendezvényen elhangzott és mindannyiunkat érintő tudnivalókat foglalták össze.

A könyvtári szakterület alapvető törvénye az „1997. CXL. tv. a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről” címet viselő, több ponton változott. Ezek a változások, ha kevéssé is érintik az egyházi könyvtárakat, de illik tudnunk róla.

- Megváltozott a megyei könyvtárak elnevezése, megyei hatókörű városi könyvtárrá.

- A törvény bevezette a kulturális alapellátás fogalmát.

- A 3/A. § így fogalmaz: „A kulturális alapellátás keretében a közgyűjtemények és a közművelődési intézmények a központi költségvetési források felhasználásával az érintett célcsoportok számára biztosítják a tárgyi és szellemi

kulturális örökség hozzáférhetővé tételét, valamint olyan közszolgáltatásokat nyújtanak, amelyek hozzájárulnak a személyiség fejlődéséhez és kiteljesedéséhez, az aktív polgársághoz, a társadalmi beilleszkedéshez és a közösségfejlesztéshez, valamint a foglalkoztatáshoz szükséges egyéni kulcskompetenciák fejlesztéséhez.” A törvény 54 §-a az alapkövetelmények között felsorolja, hogy a nyilvános könyvtár részt vesz a kulturális alapellátás kiterjesztésében.

- A törvény 91/B §-a szerint a kulturális alapellátás kiterjesztésének támogatási összegét, vagyis az érintett könyvtárak közötti támogatás felosztását a miniszter rendeletben határozza meg prioritási rend és szempontrendszer mentén és az a központi költségvetési törvényben kerül meghatározásra.

- A törvény 54§ 1. c. pontja szól a sok vitát kiváltó új nyitvatartási szabályokról. Az előadó azonban megnyugtatóan, hogy ez az előírás csak az ötezer fő feletti településen működő települési könyvtárakra vonatkozik, pl. a szakkönyvtárakban, és így az egyházi könyvtárak nagy részében nem megvalósítható és nem követelmény.

- Ugyanezen paragrafus „h” pontja írja elő, hogy a nyilvános könyvtár éves szakmai beszámolót készít tevékenységéről. Mint megtudtuk, ezeknek a megyei könyvtárba való beküldése, és ott elektronikusan történő nyilvánossá tétele csak a települési könyvtárakra nézve kötelező.

(1997. évi CXL. tv. 65.§ (2a) pont és 66.§ n) pont). Az egyházi könyvtárak számára tehát ilyen jellegű kötelezettség nincs. Ha a megyei könyvtár mégis kérné a beszámolót és munkatervet, nyugodtan el lehet hárítani a kérdést a jogszabályi helyre hivatkozva. Ezt fontos hangsúlyozni, mert volt már olyan egyházi könyvtár, aki a megyei könyvtár túlbuzgóságából kapott egy vaskos szakmai beszámolós űrlapot. Nem kell tehát beküldenünk a megyei könyvtárnak, és nem kell beszámolónkat és munkatervünket a megyei könyvtár által esetlegesen küldött űrlap szerint készíteni.

- A törvény 64 § 2/a pontjában megjelenik annak lehetősége, hogy a nyilvános könyvtárak fenntartását az önkormányzat nonprofit gazdasági társasága is átveheti. Ez számunkra annyiban lehet érdekes, hogy több egyházi fenntartó rakta bele gyűjteményét gazdasági társaságba, vagyongazdálkodóba, és mivel most már van rá jogszabályi előírás (ugyan ez kifejezetten az önkormányzatra vonatkozik) mintaként szolgálhat, és nem lehet ellene tiltakozni sem. Az előadó jelezte ugyan, hogy a tapasztalatok azt mutatják, ez a gyakorlat nem terjed, mert nem rentábilis.

2018. január 1-től megváltoztak a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozó rendelkezések (2016. CL. tv.). Miután miniszteri rendeletben nem állapítható meg kiegészítő eljárási rendelkezés, törvény vagy kormányrendelet és önkormányzati rendelet tartalmazhat ilyen szabályokat. Emiatt új kormányrendeletet kapott a szakértői nyilvántartás, a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetése, és a szakmai továbbképzés akkreditációja, azaz újabb fogalommal élve, nyilvántartásba vétele. A kormányrendeletekben nincsenek változások a korábbiakhoz képest és 2018. január 1-től hatályosak. Számukat azonban érdemes megjegyeznünk:

379/2017. (XII. 11.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről, melyről a közelmúltban a Könyvtári Intézet közreadott egy filmet, ami az alábbi oldalon

megtekinthető: <https://youtu.be/MG4NfxQXiU>.

416/2017. (XII.18.) Korm. rendelet a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről. Kérdésre adott válaszból kiderült, hogy a feltételeknek megfelelő szakértő kollégáknak, akik már a jegyzéken vannak, nem kell újra kezdeményezniük az eljárást.

378/2017. (XII. 11.) Korm. rendelet a kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének nyilvántartásba vételi szabályairól.

Minket, könyvtárosokat a „32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet a kulturális szakemberek továbbképzéséről” érinthet leginkább. A rendelet azonban csak a nyilvános könyvtárak, országos szakkönyvtárak, megyei hatókörű városi könyvtárak közalkalmazotti vagy munkaviszony alapján, szakmai munkakörben, legalább 6 órában foglalkoztatott közép- és felsőfokú végzettségű szakembereire alkalmazandó, tehát az egyházi könyvtárosok java részére nem vonatkozik hatálya. A továbbképzés témája mindkét rendezvényen sok hozzászólást indukált elsősorban a finanszírozás hiányosságai miatt. A rendelet 6. § (1) úgy fogalmaz ugyanis, hogy a központi költségvetés csak adhat képzési támogatást, tehát a megfogalmazás feltételes módú! Egyöntetű vélemény volt, hogy amennyiben a finanszírozás nem biztosított, akkor a minimálbérből tengődő könyvtárosokat nem lehet képzésre kötelezni. A vidékieket érintő probléma, hogy hiába vannak a Könyvtári Intézetben ingyenes tanfolyamok, további anyagi terhet jelentenek a fővárosba eljutás útiköltsége, szállásköltségek, amit a munkáltató nem tud kifizetni.

Az érintett könyvtáraknak, hogy megfeleljenek a jogszabályi előírásoknak, ötévenként képzési tervet és évente beiskolázási tervet kell készíteni, de végrehajtatásuk a fentiek miatt kérdéses.

Miniszteri rendelet jelent meg (33/2017. (XII. 12.) EMMI r.) a **Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról**. A két díjra, mely díszoklevéllel és pénzjutalommal jár,

nyilvános könyvtárak nyújthatnak be pályázatot. Az előkészítés a Könyvtári Intézet feladata.

Változás történt a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényben is (1992. XXXIII. tv.), valamint a hozzá kapcsolódó 150/1992 Korm. rendeletben is. A módosítást a **415/2017. (XII. 18.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról** tartalmazza. A benne foglaltak az egyházi könyvtárosokra nem vonatkoznak, legfeljebb útmutatást jelenthetnek fenntartóink számára.

MŰHELYNAP A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELMEÉRŐL A KÖNYVTÁRAKBAN AZ ÚJ UNIÓS JOGSZABÁLY TÜKRÉBEN

2018. MÁRCIUS 20. - OSZK

Személyes adatok védelme a könyvtárakban, összhangban az Európai Unió új jogszabályával K 1.0 Könyvtár és közösség címmel szervezett műhelynapot a Könyvtári Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztálya 2018. március 28-án a nemzeti könyvtár dísztermében.

A meghívón és programtervezeten ezt olvashattuk: napjainkban „megváltozott az EU adatvédelmi jogszabálya, amely a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szól. A műhelynap célja a jogszabály bemutatása és a könyvtári vonatkozásainak megismertetése.”

2018. május 25-én új európai adatvédelmi jogszabály lép hatályba. A jogszabály meghatározza a személyes adatok kezelésével és védelmével kapcsolatos új követelményeket.

Kormányrendelet (373/2017. (XII. 8.) Korm. r.) és kormány határozatok jelentek meg az Országos Széchényi Könyvtár raktározási gondjainak, informatikai fejlesztésének megoldásával és a digitalizálással kapcsolatban. Reméljük, mielőbb láthatjuk az elképzelések megvalósulását.

dr. Kührner Éva
Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára
és
Baranya Péter
Piarista Rend Magyar Tartománya
Központi Könyvtára

Az általános adatvédelmi rendelet – General Data Protection Regulation, GDPR – célja a természetes személyek adatainak védelme és ennek lehetővé tétele. A rendelet csak elvárásokat támaszt, büntetési szankciók kilátásba helyezésével,

de nem határoz meg konkrét intézkedéseket, ezért az egyes országoknak és azon belül a szervezeteknek – hálózatoknak és intézményeknek egyedileg kell meghatározni, kialakítani és érvényesíteni az adatvédelemmel kapcsolatos teendőket.

A GDPR adatvédelmi rendelet pontos megnevezése: *Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános*

adatvédelmi rendelet), szövege az alábbi oldalon érhető el: <https://bit.ly/2ryJvPs>

A szakmai napon *Fehér Miklós*, a Könyvtári Intézet vezetője köszöntőjében arról beszélt, hogy a Könyvtári Intézetnek, de minden könyvtárnak és minden könyvtárosnak az a munkája, hogy információkat szerzünk és információkat adunk tovább, mégpedig tanítva tanulunk és tanulva tanítunk. Ez utóbbi az adatvédelemre is érvényes.

Az első előadó *Szendi Joó János* vezető tanácsadó volt, akinek neve mellett a CISM rövidítés állt. A Certified Information Security Manager (CISM) program az információbiztonsággal foglalkozó szakemberek minősítő programja. Viszonylag új szakértői terület. Magyarországon kb. 170 szakember rendelkezik CISM minősítéssel, míg nemzetközi szinten kb. 32.000 fő szerezte meg.

Szendi Joó János Felkészülés a GDPR követelményekre – Hogy fogjunk hozzá? című előadásában beszélt az információbiztonság fontosságáról, ismertette a GDPR rendeletet, definiálta az alapvető fogalmakat, mint személyes adat, adatkezelő, adatkezelés, adatfeldolgozó, harmadik fél, az érintett hozzájárulása, adatvédelmi incidens stb. Szólt az alapvető adatkezelési elvekről, mint célhoz kötöttség, adattakarékosság, pontosság, korlátozott tárolhatóság, integritás és bizalmi jelleg, elszámoltathatóság, adatkezelés jogszerűsége stb.

Az alapvető ismeretek elsajátítása érdekében és a jogszabály pontos végrehajtása miatt javasolta külsős cégek megkeresését. Mások mellett ilyen például a Pro Man Consulting Kft., <http://promanconsulting.hu>, mely projektmenedzsment módszertanok oktatásával, vizsgafelkészítésekkel, projekt – és folyamat tanácsadással, projektmenedzserek minősítésével, irányítási rendszerek és szervezeti folyamatok fejlesztésével, GDPR felkészítéssel és oktatással foglalkozik.

A második előadó, *Nagy Beatrix Havaska*, aki az OSZK munkatársa is volt korábban, és ismeri a könyvtári területet, *Gyakorlati tanácsok*

a GDPR bevezetésére című előadásában az új jogszabály követésével kapcsolatos teendőkről beszélt. Ezek a *helyzetfelmérés*: adatvédelmi felteképezés, személyes adatok áramlásának, tárolásának felderítése adatfolyam-ábra segítségével, adatvédelmi hatásvizsgálat megvalósítása. A *GDPR bevezetése*: intézkedési terv létrehozása, meglévő szabályzatok módosítása, új eljárások, adatvédelmi keretszabályzat bevezetése, felelősségek- és hatáskörök tisztázása, valamint az intézmények, szervezetek új jogszabály szerinti *működtetése*: adatvédelmi felelős kinevezése, igény szerint szerepkör elvállalása, rendszeres folyamatellenőrzés.

A műhelynap utolsó fél órájában *Nagy Beatrix Havaska* az előzetesen beküldött és „ad hoc” feltett kérdésekre válaszolt. Kiderült, hogy mivel az új jogszabály még nem lépett hatályba, igazában még csak néhány területen számolnak vele, és a gyakorlatban nem érvényesül. Még nem készültek el a GDPR-rel kapcsolatos magyar jogszabályok sem, egyelőre a 2013. évi L., *Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról* rendelkező törvény rendelkezik csak a kérdésről. Ám a GDPR május 25-től érvényes lesz ránk is, érdemes elkezdeni az előadásában vázolt előkészületeket, megismerni az új jogszabállyal és elvégezni a helyzetfelmérést. A kérdező kollégák felhívták a figyelmet a felsőoktatási könyvtárakat érintő MTMT-vel kapcsolatos aggályokra is, hiszen ebben az adatbázisban nemcsak bibliográfiai, hanem az egyes személyekre vonatkozó HR-adatokat is szolgáltatnak és őriznek a könyvtárak. Ugyancsak aggályos lehet a törvény hatályba lépése után az adatkezelés szempontjából az önkormányzati fenntartású települési könyvtárak helyismereti részlegében gyűjtött anyag, adat. A könyvtárakat valamelyest védheti az adott könyvtár érvényes gyűjtőköri és használati szabályzata, de ezek nem azonos súlyúak, mint egy uniós vagy országos törvény, rendelet, jogszabály. Valós, a személyi adatokat érintő probléma

a rendezvényeken történő videózással és fotózással kapcsolatos adatvédelem. Az esetleges problémák elkerülése érdekében érdemes kikérni a résztvevők beleegyezését, hogy a fotó-videó megjelenhessen, de legalábbis tájékoztatni kell a közönséget arról, hogy felvétel készül, amit az adott intézmény, szervezet a honlapján, kiadványaiban, facebookján szeretne megjelentetni.

Fehér Miklós zárszavában „hangosította” az új jogszabállyal kapcsolatos, a teremben is érzékelhető türelmetlenséget, idegenkedést és értetlen-

kedést, melyet az váltott ki, hogy a törvény több részletét elméletinek, a gyakorlattól és a mindennapi valóságtól elrugaskodottnak érzékelt a hallgatóság.

A Könyvtári Intézet feladatként fogalmazta meg a könyvtárosok és könyvtárak számára a fenntartók érzékenyítését, mely feladatot az informatikusokkal és a szolgáltatókkal összefogva végezhetünk el eredményesen és hatékonyan.

Ásványi Ilona
EKE-elnök

EISZ INFORMÁCIÓS NAP

Információs napra hívta az érdeklődő könyvtárosokat a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ EISZ Titkársága 2018. március 20-án. A rendezvényen a magyar szolgáltatók mutatták be az EISZ Nemzeti Program keretében elérhető adatbázisaikat, új fejlesztéseiket.

Elsőként Németh Kinga, a kiadó vezetője ismertette a **Typotex** elektronikus kiadó **Interkönyv** adatbázisát. A mintegy 30 éve működő kiadó az idén először vesz részt az EISZ-ben. A 2009-ben létrehozott interkönyv adatbázisban mintegy 700 könyv érhető el. Ezek nagyrészt a Typotex Kiadó könyvei, de együttműködő partnereik a Balassi Kiadó, BBS INFO is. Az Interkönyv adatbázis MTA EISZ konstrukciója az edu.interkonyv.hu. Az oldalon elsősorban friss, az utóbbi 20 év eredményeit feldolgozó tudományos munkák, valamint időtálló klasszikusok érhetők el magyar és külföldi szerzőktől. A PDF formátumban tárolt, DRM-el védett dokumentumok a matematika, fizika, informatika, biológia, kémia, orvostudomány, mérnöki tudományok, pszichológia, filozófia, kommunikáció, művészetelmélet, menedzsment tárgyköréből válogathatók. A művek teljes szövegében lehet

keresni, valamint szerző, cím, sorozat, témakör szerint böngészni. Bejelentkezés után egy-egy könyv maximum 15%-a nyomtatható vagy letölthető. Regisztráció/bejelentkezés után extra funkciók is elérhetők: könyvjelzők, jegyzetelési lehetőség. Horváth Balázs, a kiadó főszerkesztője az adatbázis egyre bővülő kínálatát ismertette, továbbá felhívta a figyelmet arra, hogy a tudományos életben egyre nagyobb jelentőséggel bíró hivatkozáskeresésben is segítséget nyújthat az adatbázis.

A következő előadó Biszak Sándor volt, aki az **Arcanum Digitális Tudománytár (ADT)** mutatta be. Az ADT célja a legfontosabb magyar szakmai folyóiratok és más fontos hazai periodikumok kereshető formában történő közzététele. Az adatbázis kétrétegű PDF formátumban tárolja és jeleníti meg a digitális tartalmakat, ennek köszönhetően a felhasználó minden esetben az eredeti dokumentum hiteles oldalképét látja. Az adatbázisban fellelhető szövegterjedelem mostanra meghaladja a 15 millió oldalt. Az ADT keresőfelülete mindenki számára hozzáférhető, azonban a teljes szövegű hozzáférés az IP cím alapján dedikált felhasználók számára lehetséges. Az adatbázisba kezdetben csak a tudományos

folyóiratok kerültek be, mostanra azonban a hivatalos közlönyök nagy része, valamint lexikonok és tematikus könyvgyűjtemények, illetve napilapok, hírlapok is kutathatók. Ez utóbbiaknak van a legnagyobb olvasótábora, olyannyira, hogy általuk a magánelőfizetők száma is évről évre nő. A pályázati, illetve intézményi finanszírozású digitalizálások a Hungaricana szabad hozzáférésű rendszerében érhetőek el. Az ADT nemzetközi szinten is elismert, ezt bizonyítja, hogy az informatikai háttérét biztosítja az osztrák és német anyakönyvi kivonatok digitalizálásának is.

A szendvicsebédet követően a **L'Harmattan Digitális Adatbázisról** szóló ismertetőt hallgathattuk meg, a kiadó vezetőjétől Gyenes Ádámától és a kiadó főszerkesztőjétől. Az 1999-ben alapított L'Harmattan Könyvkiadó évente mintegy 150–170 kötetet jelent meg, elsősorban bölcsészettudományi és társadalomtudományi szak- és tankönyveket. Jelenleg mintegy 130-150 könyvsorozatot gondoz. 2018-tól az Arcanum Kft.-vel közösen fejlesztett archívuma L'Harmattan Digitális Adatbázis néven érhető el a SZAKTÁRS adatbázis portálon, az EISZ konzorcium tagjai számára. A szerződött intézmények beiratkozott olvasói 1400 könyvhöz férhetnek hozzá akár otthonról is, mivel a szolgáltató az IP címes hozzáféréseken kívül, a Shibboleth rendszeren keresztül otthoni csatlakozásra is lehetőséget biztosít. Az előadók bemutatták a francia anyaintézmény által működtetett harmathéque.com weboldalt, amely jól példázza a L'Harmattan Kiadó fő koncepcióját, a sokoldalúságot. A francia kiadó nem csak könyvkiadással foglalkozik, hanem színházat

működtet, dokumentumfilmeket készít, kutatóintézeteket tart fent. A harmathéque.com honlapról elérhető a **L'Harmathéque** digitális multimédiás adatbázis is, amely 2009 óta szolgáltatta a könyvtárak számára. A saját online megjelenítővel rendelkező platformon jelenleg 13.500.000 oldal kutatható. A tartalom teljes mértékben lefedi a humán és társadalomtudományokat, és a világon is egyedülállóan gazdag anyagot kínál Afrika, Ázsia, Latin-Amerika, az arab világ, valamint a karibi térség kutatóinak. A L'Harmathéque általános árszába 1000 fő hallgatói létszámig: 2000 €/év.

A szakmai nap utolsó előadásában a **SzóTudásTár** – a TINTA Könyvkiadó – magyar, egynyelvű online szótári adatbázisát mutatta be a kiadóvezető Kiss Gábor és Kiss Gyula. A SzóTudásTár egy több éves fejlesztő munka eredménye, mely két részből áll: keresőprogram, tartalom. Tartalmát tekintve jelenleg 12 magyar nagyszótár kereshető a rendszerben. Keresőfelülete nem csak címszóra, hanem a szócikkek tartalmában is keres. Különböző platformokon használható: asztali számítógép, laptop, mobiltelefon, tablet. Több felhasználós, egyszerre akár több ezren is használhatják.

Az információs napon megjelenő nagyszámú érdeklődő is mutatja, hogy mennyire időszerű az online adatbázisok léte a könyvtárakban. Az EISZ Titkársággal együttműködve kedvezményes lehetőségük van a könyvtáraknak, hogy előfizessék a bemutatott adatbázisokat.

Zsohovszky Márta
Sapientia Szerzetesi Hittudományi
Főiskola Könyvtára

A képek forrása:
<https://bit.ly/2t5NvaR>

KERESZTÉNY MEGÚJULÁSI MOZGALMAK (1500-1800) KONFERENCIA

az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ (OKGYK) szervezésében
2018. április 5-én a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen (PPKE JÁK)

Keresztény megújulási mozgalmak (1500-1800) címmel szervezett konferenciát az OKGYK 2018. április 5-én a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen.

A munka három szekcióban folyt: Katolikus megújulás; Kegyesség és protestantizmus; Barokk szentek, szentkultusz az újkorban.

Szuromi Szabolcs Anzelm, az egyetem rektora és *Varga Lajos* püspök úr megnyitó köszöntői után az első szekció elnöke, *Vásárhelyi Judit* vette át a szót és vázolta a szakmai nap programját, témáját. Elsőként *Szuromi Szabolcs Anzelm: A kánonjogtudomány legjelentősebb szerzői és munkái 1545 és 1773 között* címmel tartott előadást, ismertetve a Codex Iuris Canonici (CIC) kialakulását, az első kiadás és magyarázatok megjelenéseinek körülményeit, az institúciós módszer bevezetését, azokat a személyeket – szerzőket, helyeket, eseményeket, alapvető problémákat, melyek a Codex létrejöttére és a kánonjogtudomány magyarországi művelésében és oktatásában hatottak. Utána *Molnár Antal* következett *A magyarországi katolikus megújulás és a hódolt Magyarország* című előadással, melyben a török által megszállt, hódoltsági területeken és a „szabad” országrészekben uralkodó hatalmi viszonyokról, a magyar episzkopális és a római vizitációs rendszer közötti különbségről, a ferences és a jezsuita misszió közötti feszültségekről, konfliktusokról beszélt. Majd *Hargittay Emil* adott elemzést *Pázmány Péter és a magyarországi katolikus megújulás* kapcsolatáról. Előadása elején a terminológia tisztázásának szükségességét szorgalmazta – mert nem mindegy, hogy katolikus megújulásról vagy ellenreformációról beszélünk. Ezután Páz-

mány Péternek a katolikus megújulás érdekében használt módszereiről szólt: lelkeségi irodalom megteremtése, prédikációk, imádságos könyv, Kempis-fordítás, alapítások, térítések. Végül a megújulás folyamatának alakulásáról beszélt a Pázmány halála utáni időkben. A délelőtti szekció utolsó előadását *Szelestei Nagy László* tartotta *Katolikus megújulás (katolikus felvilágosodás?) Magyarországon* címmel, aki arra kereste a választ, hogy elkülöníthető-e a 18. században a magyarországi katolikus megújulás a korszak különböző más eszméinek (pietizmus, janzenizmus, jozefinizmus) hatására történt vallási, társadalmi és egyéb változásoktól. Valamint a különböző változásokra a megújulási reform fogalmat használjuk-e vagy pl. az evangélikus pietizmus előfelvilágosodásnak is tekinthető-e? A szekció és minden szekció végén a megszokottnál élénkebb diszkusszió következett.

Ebéd után a második szekció – *Kegyesség és protestantizmus* – elnöke *Varga Lajos* elsőként *Madas Edit*et szólította a pulpitusra, aki *Kegyesség és anyanyelvűség Magyarországon a 16. század első harmadában* című előadásának bevezetőjében a devóciós irodalom fogalmáról és lehetséges magyar fordításáról – ájtatossági, áhítati, lelkeségi, kegyességi – szólt. Majd a 15. század végén és a 16. század elején keletkezett magyar nyelvű kódexirodalom jellegzetességeiről beszélt, kiemelve, hogy a magyarul írt művek nem a tudományosságot szolgálták, hanem imádság és élet voltak a latinul nem tudó, főként apácák számára. Utána *Monok István: Szerzetesi humanizmus, kegyességi irodalom a 16. század elején* témájú előadásában a mai szóhasználatunkban reformátoroknak mondott vallásújító

humanista szerzetesekről és a szerzetesi humanizmusról beszélt. Megállapította, hogy ahol ez utóbbi virágzott, vagyis ahol nyitottak voltak a papok-szerzetesek a megújulásra, a változásokra, ott nem tudott előre törni a protestantizmus. Végül *Csepregi Zoltán* egy érdekes módszer, a *hálózat kutatás* tükrében tekintette át a 16. századi magyarországi protestantizmust, példákkal definiálva a fogalmat, kutatási módot.

A diszkusszió után a *Barokk szentek, szentkultusz az újkorban* szekció indult *Sarbak Gábor* vezetésével. Elsőként *Varga Lajos* beszélt *Wilhelm Gumpenberger Atlas Marianus* című művének teológiai hátteréről, jelentőségéről és magyarországi vonatkozásairól a *Tridenti Zsinat* utáni megújulásban. A püspök urat *Ajkay Alinka* követte, aki *Nepomuki Szent János* tisz-

teletéről szolt a 17-18. században, majd *Boros István* ismertette-elemezte a *Patroni menstrui* – egy Vácott fellelhető, kötetbe kötött sorozatát. A 18. századi Nagyszombatban nyomtatott szentkép-sorozat gyűjtemény az év minden egyes napjára szóló, az azon a napon ünnepelt egy vagy több szent képét, latin vagy német nyelvű rövid életrajzát, és hozzá fohászzkodó néhány soros imádságot tartalmazza. A kitartó hallgatóságnak még a nap végén is voltak megjegyzései, kérdései az utolsó diszkusszión, kiegészítve, árnyalva az előadásokat.

A szakmai konferencia *Varga Lajos* zárszavával fejeződött be.

Ásványi Ilona

Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

HABENT SUA FATA LIBELLI II.

A költészet napján, 2018. április 11-én várták az érdeklődőket a **Habent sua fata libelli** muzeális könyvekkel és kéziratokkal foglalkozó rendezvénysorozat II. részére. A konferenciának ezúttal a Budapesten található Ráday Gyűjtemény, a Dunamelléki Református Egyházkerület kulturális intézménye adott otthont.

Ásványi Ilona, az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke köszöntőjében megemlékezett a költészet napjáról. Megköszönte a Ráday Gyűjtemény vezetőjének, **Berecz Ágnes** főigazgatójának, hogy az előadások témájához méltó helyszínt biztosítanak a rendezvénynek, majd átadta a szót **Szalai Katalinnak** az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár igazgatójának és **Fehrentheil Henriettnek**, az Ars Alba Restaurátor Bt. kamarai resta-

urátorának. Az első előadópáros az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban található Fugger-gyűjtemény történetéről, restaurálásáról tartott értékes – a pergamenkötés restaurálásának műhelyitkait is bemutató – előadást. Őket követte **Kührner Éva**, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárának vezetője, aki áttekintette a nyíregyházi görögkatolikus könyvgyűjtemény múltját, bemutatta a könyvtár jelenlegi állapotát és vázolta jövőbeli céljait. A délelőtti szekciót **Bán Magdolna**, a Kecskeméti Református Egyházkerület Könyvtára és Levéltára könyvtárvezetőjének és **Gy. Molnár Kerstin**, az ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft. szakmai vezetőjének előadása zárta. Ez utóbbi előadás a kiskundorozsmai származású Jerney Jánosról és oklevélgyűjtemé-

nyéről, valamint a bekötött oklevelek restaurálásának nehézségeiről és azok megoldásáról szolt.

Ebédszünetben lehetőség nyílt a Biblíamúzeum és a Ráday Könyvtár megtekintésére. A műemléki könyvtárat **Bíró Gyöngyi** régi könyves könyvtáros mutatta be az érdeklődőknek.

Délután **Mezei Zsolt**, a Pápai Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek könyvtárvezetője a tavalyi hasonmás kiadás okán beszélt az első pápai nyomtatvány, a Heidelbergi Káté keletkezéséről. Előadásában kitért a gyűjtemény előtt álló nagy változásokra is. Utolsó előadóként **Tamási Balázs**, az Országos Rab-biképző-Zsidó Egyetem Könyvtárának vezetője a Lelio Della Torre-gyűjtemény történetéről, budapesti sorsáról emlékezett meg, bemutatva Lelio Della Torre XIX. századi neológ mozgalom-ra gyakorolt hatását.

Mindkét szekció után lehetőség nyílt a témához kapcsolódó kérdésekre, beszélgetésre. Szó esett a megőrzés, restaurálás mellett a muzeális dokumentumok digitalizálásáról, jó minőségű elektronikus megjelenítésükről és a gyűjteményi honlapok változásáról.

Az előadások felekezeti sokszínűsége a szervezőket dicséri. Minden előadás nagyfokú gyűjteményismeretről, magas szakmai kompetenciáról adott bizonyosságot; az előadásokat tartó gyűjteményvezetők, könyvtárosok, levéltárosok, restaurátorok munkájuk iránti elkötelezettsége minden könyvtáros és levéltáros számára példaértékű.

*Farkas Katalin
Régi Könyvek Tára
SZTE Klebelsberg Könyvtár*

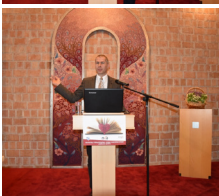

MARKETING A KÖNYVTÁRBAN, AVAGY A SZERELMES OLVASÓ SZAKMAI NAP ÁPRILIS 18-ÁN GÖDÖLLŐN

Az IKSZ által szervezett szakmai nap egy minden könyvtárat érintő területet helyezett a középpontba: **a marketinget**. A Gödöllői Város Könyvtár és Információs Központ adta a szakmai nap helyszínét, ahol a nap folyamán hat előadás és egy workshop részesei lehettünk.

A szakmai nap megnyitása után az első előadó dr. Szabó Zoltán, a BGE egyetemi docense a szolgáltatásmarketing témakörébe vezette be a résztvevőket. A szolgáltatásmarketing alapja, hogy a fogyasztók **vágyjanak** az adott szolgáltatásra. A könyvtárak esetében tehát nem magát a könyvtárat kell „eladni”, hanem a szolgáltatásokat, vagyis a tudáshoz való hozzáférés lehetőségét. Az előadó kiemelte, hogy a szolgáltatásmarketing 7P-jéből ő az emberi erőforrást tartja a legfontosabbnak. Hiszen a front személyzet (az olvasószolgálat) van a legnagyobb hatással az olvasóra, az **értékek** itt közvetítődnek. Marketingstratégia kialakításánál érdemesebb az exponenciális marketing folyamatot szemlélnünk, amikor a célok felől közelítjük meg a folyamatot. A célok kiválasztásánál viszont érdemes csak 1-2, maximum 3 célra fókuszálni, különben elaprózódunk. A tervezésnek mindig a **célok mentén** kell történnie az érzelmekre hatva, hiszen a racionális érvek nem hatásosak.

A következő előadó szintén a marketing területéről érkezett, Máté Balázs a Marketing Professzorok ügynökségtől.

Az ő előadása az online marketingről szólt. Első lépésnél meg kell határoznunk, hogy **mi a célunk**. Érdemes az USP alapján végiggondolnunk, hogy **miben vagyunk jobbak másoknál**. Ez után következhet a marketing kommunikáció elkezdése, melynek része az online marketing. Melyik a legfontosabb online marketing eszköz? A weblap. Pontosabban a **hatékony** weblap, tehát felhasználóbarát, tartalmat közvetítő, elemezhető (például Google Analytics segítségével), keresőoptimalizált, modern designnal és mobilra optimalizált változattal is rendelkezik. A többi online marketing csatornának pedig mindig mutatnia kell a weboldal felé, hiszen a cél a weboldalra való jutás.

A Könyvmolyképző Kiadó marketingjéért felelős Bányai Balázs előadása pedig a Szeretetmárka építéséről szólt. A szeretetmárka alapja a kölcsönösség, vagyis nem csak te keresed őket, hanem ők is keresnek téged. Két célt lehet kitűzni magunk elé, az első a könnyebben megvalósítható: **aki szeret olvasni, az olvasson még többet**. A második célt, az első megvalósítása után érdemes elkezdni. Ez a cél az, hogy **szeretessük meg az olvasást azokkal, akik eddig azt gondolták, nem szeretnek olvasni**. A két célhoz két út is kapcsolódik, az első út az azt adom neki, amit szeretne, a második pedig, hogy megpróbáljuk elérni, hogy azt szeresse, amit adsz. Hogyan építsünk tehát mi is szeretetmárkát?

Első lépésként az alapokat kell rendbe tenni:

1. meg kell határozni az ideális célközönséget és a nem „vevők” körét is
 2. meg kell ismerni a célközönséget
 3. ki kell alakítani a megfelelő ajánlatot
 4. kiválasztani a megfelelő kommunikációs csatornát és az
 5. a célközönség számára a megfelelő kommunikációs stílust alkalmazni.
- A kommunikáció során mindig az érzelmekre kell hatnunk és ő is kiemelte, hogy a honlapra való átkattintás az egyik fontos cél. Arra viszont figyelni kell, hogy az általunk választott csatornára koncentráljunk mindig, azt csináljuk jól, ahelyett, hogy belekapunk több dologba egyszerre.

A szakmai nap délutáni része a workshop témaköreit készítette elő. Elsőként Istók Anna, a Gödöllői Városi Könyvtár munkatársa a szeretetmárka nehézségeiről beszélt. Három fő nehézséget emelt ki:

- a) hogyan vegyünk rá valamire valakit, amit nem nagyon akar (könyvtárba járni, olvasni),
 - b) a célközönséget nehéz megismerni (profik kutatási módszerek drágák, nehezen elérhetőek a könyvtárak számára) és
 - c) hogyan tudjuk lemérni azokat a dolgokat, amiket sokan nem is hozzánk kötnek (például olvasási készség javulása).
- A nehézségek után 4 lépést javasolt, amely sikerre vihet majd bennünket.

- Az első lépés a célcsoport megismerése,
- a második a szolgáltatás tervezése,
- a harmadik a szeretetmárka és a **közöség kiépítése**
- és végül a szolgáltatás eladása.

Az ő előadását követte Czékmany Anna, a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa, aki múzeumpedagógusként

dolgozik az intézményben. A múzeumokban és a könyvtárakban megjelenő gondolkodásbeli változásról beszélt. A felhasználó felől kezdjük el értelmezni önmagunkat, így a felhasználó, tehát az olvasó és a múzeumlátogató kerül a középpontba, egyfajta **közösségalkotó szerep** jelenik meg mindkét intézménytípusban. Számos példát említett, hogy a PIM-ben ez hogyan jelenik meg és milyen lehetőségeket látnak a továbbiakban.

A könyvtár igazgatója, Fülöp Attiláné előadása zárta a délutáni szekciót. A könyvtár és a marketing kapcsolatáról hallhattunk, megismertük a **külföldi trendeket**, mint például a Flybrary-t, a shop koncepció alapjait – a szellős elrendezés, a könyvek borítóinak ki-fele helyezése külföldi könyvtárakban jelentős kölcsönzésnövekedést eredményezett – és a markerspace mozgalmakba is belekóstoltunk kicsit. Megtutuk, hogy az ideji „trendi” a **bicikli**, ahol helyben beiratkozásra és kölcsönzésre is lehetőség van.

Az előadások végeztével már kezdtük is a workshopot. Három nagyobb csoportra oszlottunk és minden csoport más feladatot oldott meg közösen a délutáni előadók segítségével. A nap zárásaként újra összegyűltünk és minden csoport beszámolt a feladatáról és az alkotott eredményéről.

Aki bővebb információra vágyik bátran keresse fel a Gödöllői Városi Könyvtár honlapját, ahol az összes előadás anyaga elérhető.

Bétéri Barbara
Tiszántúli Református Egyházkerület
Nagykönyvtára

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK CSATLAKOZÁSÁRÓL A CERL-HEZ

Mi is az a CERL?

Az Európai Kutatókönyvtárak Konzorciuma (Consortium of European Research

LIBRARIES
CONSORTIUM OF
EUROPEAN
RESEARCH
LIBRARIES

Libraries) egy olyan közös projekt, amelynek célja a nyomtatott és kéziratos kulturális örökség megőrzésének és hasznosításának támogatása.¹ A CERL-nek jelenleg 279 tagja van, 15 magyarországi egyházi könyvtár ún. „klaszterbe” tömörülve, a „single membership”-pel rendelkező OSZK vezetésével vesz részt a projektben.² 1994 óta számos munkacsoportban és szakértői rendszerben zajlik a munka.³ Évente egy közgyűlést tartanak változó helyszínnel (a következő Velencében rendezik, 2018 szeptemberében),⁴ rendszeresen tartanak szakmai szemináriumokat is.

A konzorcium méreteire jellemző, hogy a CERL Thesaurusban jelenleg 1.307.665 rekord érhető el (nyomdahelyek, szerzők és nyomdászok nevei, testületi nevek, stb.).⁵ Az 1455–1830k. nyomtatott dokumentumok online adatbázisa, a HPB (Heritage of the Printed Book Database) 2017 októbere óta ingyenesen elérhető, kb. 5.000.000 rekordra indíthatunk keresést a segítségével.⁶ Könyvtárosként használhatjuk címléírás készítésénél és előhelyjegyzékként is.

A jelenlegi helyzet

Az Országos Széchényi Könyvtárban, 2018. április 23-án tartott megbeszélés eredményeként a következőkről számolhatok be. A nemzeti könyvtárat képviselő tudományos igazgató, Boka László az eddigi klaszter helyett aktívabb, nagyobb szerepvállalással és felelősséggel, valamint szavazati joggal járó „group membership”-re szeretné változtatni a magyarországi tagságot, az MTA KIK és az ELTE Könyvtára is nyitott a csatlakozásra.⁷ Fontos hangsúlyozni,

hogy az egyházi könyvtáraktól elsősorban nem anyagi hozzájárulást várnak, hanem a nálunk őrzött írott és nyomtatott muzeális dokumentumokról készült digitális rekordok egy részének felajánlását a CERL közös adatbázisa részére.

A tervek szerint létrejön egy levelezőlistával támogatott virtuális CERL-iroda Magyarországon a konzorciummal való kommunikáció és az adatszolgáltatás lebonyolítására, amelybe a tagok egy-egy munkatársat delegálnának. Az EKE vezetősége támogatta, hogy a hazai egyházi gyűjteményeket én képviseljem CERL-ügyekben. Első lépésként Ásványi Iлона munkáját folytatva felvettem a kapcsolatot a csatlakozó könyvtárakkal. A nemzetközi szervezethez csatlakozik 16 magyarországi egyházi könyvtár. A HPB adatbázis számára felajánlott rekordok száma:

Ősnyomtatvány	791
Antikva	1.433
RMK	3.742
Nyomtatványok (1600–1850)	2.632
Egyéb (1455–1850)	30.343
Összesen	38.941

A HPB adatbázis számára felajánlott rekordok száma

Megjegyzendő, hogy az intézményekből beérkezett adatok alapján sok esetben nem volt egyértelmű, hogy milyen típusú muzeális dokumentumról készült leírást kívánnak átadni. Ezért jött létre egy terjedelmes „egyéb” kategória, amelyben 1850 előtti dokumentumokat (főként nyomtatványokat) találunk. A csatlakozni kívánó intézmények és a felajánlott dokumentumok listáját június 4-én átadtam Boka Lászlónak.

Mit várhatunk a CERL-től?

A CERL világszerte hozzáférhető adatbázisában megjelenő rekordjaink generálhatnak némi érdeklődést a külföldi kutatók részéről, hiszen együtt szerepelhetünk a legnagyobb európai gyűjteményekkel (sok tízmilliós állománnyal rendelkező nemzeti-, és tartományi könyvtárak, egyetemi könyvtárak, műemlékkönyvtárak). Saját tapasztalataim szerint eddig leginkább véletlenszerűen érkeztek felkérések egyes dokumentumok (pl. botanikai kódexek, ősnymatványok) kutatására és/vagy digitalizálására, most lehetőségünk lesz arra, hogy nyissunk az európai kutatók felé. Ugyanakkor a magyar kutatók is meglepően aktívak: általában a 2–4. helyen (!) szerepelnek a CERL keresési statisztikájában.

Továbbá olyan forrásokhoz is hozzájuthatunk együtt, amelyekhez az egyes intézményeknek sosem volna lehetősége. A CERL számos ösztöndíjat hirdet meg évente, pl. fiatal könyvtárosok részére, szakmai tapasztalatszerzésre.

dr. Oláh Róbert

Tiszántúli Református Egyházkerület
Nagykönyvtára

¹ A szervezet honlapja: www.cerl.org

² A CERL tagok névsora: <https://bit.ly/2LI44RK>

³ A munkacsoportokra lásd: <https://bit.ly/2HHn3cA>

⁴ A szeptemberi közgyűlés programja értékes előadásokkal: <https://bit.ly/2JINTmQ>

⁵ <https://bit.ly/2MfuviV> (2018 márciusi adat.)

⁶ <https://bit.ly/2t2NYdR>

⁷ Az éves tagdíj 8.000 €/év, amit 50%–25%–25% arányban osztanak az említett intézmények.

AZ ÚJRAÁLMODOTT RÓMA

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKEZETE – A GYŐRI CORVINA

(Kiállítás, könyvbemutató, dokumentumfilm-vetítés, előadások a Mátyás király – emlékéven)

2018. MÁJUS 18. GYŐRI EGYHÁZMEGYEI KINCSTÁR ÉS KÖNYVTÁR

A Győri Egyházmegye, a Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár, valamint a Szent László Látogatóközpont *Az újraálmódott Róma. Mátyás király emlékezete – a Győri Corvina* címmel szervezett kiállítást, könyvbemutatót, mini-konferenciát 2018. május 18-án.

A *Mátyás király – emlékéven* kapcsolódó rendezvény *Kátai Zoltán* énekmondó műtiedző lantmuzsikájával kezdődött, mintegy hangulat-teremtésként, majd *Cseh Sándor*, a Győr Egyházmegyei Vagyonkezelő Központ igazgatója, a program házigazdjaként először *Veres András* megyéspüspök urat szólította a mikrofonhoz, köszöntésre. Ezután *Csibi Krisztina*, a Magyar-ság Háza igazgatója ismertette a Mátyás király – emlékéven programjait, majd *Tolnay Imre* képzőművész nyitotta meg a Győri Corvina köré szervezett kiállítást.

A Győri Corvináról készült hasonmás kötetet és a mű magyar nyelvű fordítását tartalmazó kisérvőkötetet – *Zsupán Edina*, OSZK munkatársa munkája – *Kiss Tamás*, a Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár igazgatója, valamint a kivitelező Pytheas Könyvmanufaktúra vezetője, *Kelemen Eörs* mutatta be.

„A Győri Corvinaként ismert, egykor Mátyás király híres Corvina könyvtárához tartozó kötet *Flavius Blondus* (1392-1463) munkája, aki a Vatikánban IV. Jenő pápa titkára, valamint kortársai között az ókori Róma legjobb ismerője volt. A *Roma instaurata* (Az újraálmódott Róma) latin nyelvű kódex...” Kelekezése: „A 15. század elején Itáliában egyre fontosabbá vált az ókor megismerése, mely főként a pompeji és herculaneumi ásatásoknak és azok eredményeinek volt köszönhető. Ennek hatására a pápa

megbízta Flavius Blondus pápai titkárt, történészt, hogy vegye számba Róma antik emlékeit. Blondus három könyvben írta le kutatásának eredményeit: *Roma instaurata*, *Roma triumphans* és *Italia instaurata*. Ezen művei a római régészet alapjait jelentik, az első rendezett munkák az Örök Város antik emlékeiről.” – olvashatjuk a Győri Egyházmegyei Könyvtár honlapján. További információkat itt találhatunk: <https://bit.ly/2HGRIMX>

A délelőtti második felében egy „mini-konferencia” keretében két igen értékes és érdekes előadás hangzott el. Mikó Árpád, az MTA Művészettörténeti Intézet igazgatója a corvinákról a corvina-kutatásról és a Corvina Könyvtárról – Mátyás király egykori könyvtára – beszélt. Emlékeztetett, hogy a corvinák kutatása csak a 19. században kezdődött meg, Rómer Flóris bencés szerzetes, a magyar régészet megteremtője jóvoltából. Az előadó, de a délelőtti folyamán szinte minden megszólaló résztvevő idézte Rómer Flóris szavait a Győri Corvináról: „Mit érezhet a magyar ember, midőn kezében oly kincset tart, mely valaha fénycsillaga, Hollós Mátyás kirá-

lyunk kezében is megfordult! Ha a kard, a paizs, a gyűrű, a billikom, mely valami nagy emberünké vala, oly varázserővel bír és a tiszteletnek oly tárgya, melyre minden honfi büszkén néz: mennyivel inkább kell öröndenünk oly könyvnek, mely ezen dicső királyé volt, kitől a – méltánylást reánk nem éppen pazaron árasztó – külföld sem tagadhatta meg a tudós nevet.”

A másik előadó, Kiss Erika, a Magyar Nemzeti Múzeum művészettörténésze *Többféle reneszánsz?* címmel az úgynevezett Mátyás-kálvária történetét, műtárgyleírását, kultúrtörténeti jelentőségét vázolván mutatta be a reneszánsz sajátos megnyilvánulásait, további „királyi-fejedelmi”, világi és főpapi tulajdonú műtárgyak és liturgikus eszközök művészettörténeti elemzésével.

Az előadások után *Az újraálmódott Róma* című dokumentumfilmet tekintették meg a résztvevők, melyet a Győri Egyházmegye, a Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár, valamint a Szent László Látogatóközpont munkatársai készítettek.

Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

A képek forrása: <https://bit.ly/2y4uVpm> (Magyar Kurír) - Fotó: Szabó Béla (www.belafoto.hu)

KÖNYVTÁRI ESTÉK A SAPIENTIA KÖNYVTÁRBAN

A 2016/17. tanév első fel-
 évében Szoliva Gábriel
 ferences szerzetes októ-
 beri előadásával folytatódtak
 Könyvtári Estéink. Az előadó
 – aki főiskolánk korábbi hall-
 gatója volt, majd a Liszt Ferenc
 Zeneművészeti Egyetem egy-
 házzenei szakán MA diplomát
 szerzett – zágrábi, egyházzenei
 kalandos kutatásairól számolt
 be. „*Lappangó liturgikus kó-
 dexek nyomában. Egy frissen
 felfedezett középkori magyar
 ferences kódex története ké-
 pekkel, zenével*” című előadása
 egy eddig ismeretlen értékes,
 liturgikus forrást mutatott be.
 Októberi Könyvtári Estéink a fi-
 atal on elhunyt, Leuven-i közép-
 kerkutatónak, Jos Decorte-nak
 állítanak emléket, a középkori
 témaválasztással most is rá em-
 lékeztünk.

A Sapientia Főiskola rektora,
 Várnai Jakab OFM, a szentföldi
 ferencesek kulturális missziójá-
 ról tartott vetítéssel egybekötött
 előadást a nagyszámú érdek-
 lődőnek. Az előadó a ferences
 rend vizitátoraként a közel-
 múltban végigjárta a Szentföldi
 Ferences Kustódia kolostorait,
 intézményeit, így közvetlen,
 személyes tapasztalatait, élmé-
 nyeit is megosztotta az est ven-
 dégeivel.

A 2017. február 21-én Kató
 Csaba, állandó diakónus,

az Esztergom-Budapesti
 Főegyházmegye Hitoktatási
 Felügyelőségének szakmai
 vezető munkatársa beszélt az
 evangelizációról. A közönsé-
 get tevékeny részvételre hívó
 est „mesékre épült”, nem vé-
 letlen volt a címválasztás sem:
 „*Mesék, történetek az evan-
 gelizációról. Az evangelizáció
 nagy kérdései*”. A vendégek az
 előadóval közösen, a története-
 ket hallgatva a következő kér-
 désekre keresték a választ: Ki a
 küldő? Ki a küldött? Mit hirdet?
 Kinek? Hogyan?

„*Az élet illusztrálja önmagát*”
 címet adta áprilisi vendégünk
 előadásának. Markolt Sebes-
 tyén szobrászművész a művé-
 szetről, saját alkotói folyama-
 taról és művészi hitvallásáról
 osztotta meg a gondolatait a
 közönséggel.

2017 októberében ismét Jos
 Decorte emlékestre vártuk az
 érdeklődőket. Vassányi Miklós
 filozófus, szabadszociológus volt
 vendégünk október 10-én. „*A
 megnevezhetetlen Isten nevei:
 Mit mond Ál-Areopagita Szent
 Dénes Istene kimondhatatlan-
 ságáról a De Divinis Nomini-
 bus-ban?*” címmel tartott előa-
 dása egy talán kevésbé ismert
 középkori gondolkodó világá-
 ban kalauzolt bennünket.

Az elmúlt év novemberében
 ismét olyan témát választottunk,

amely nagyszámú közönséget vonzott a könyvtárba. Gyöngösi Csilla iszlámkutató „*Párbeszéd az iszlámról*” című előadásának kiinduló pontja egy, a Koinónia Kiadónál akkor megjelent könyv volt. Az „Allahot kerestem, Jézusra találtam” kötet orvostanhallgató főszereplője saját életútját tárja fel olvasói előtt. Az előadó a könyv szakmai lektoraként egészen személyes benyomásait is megosztotta hallgatóságával: meglátása szerint ugyanis a nagyon izgalmas írás azt is bemutatja, hogy egy elkötelezett Allah-hívő, hogy válik fundamentalista kereszténnyé. Az est moderátora Bagyinszki Ágoston OFM volt, a beszélgetés a hallgatóság kérdéseivel, felvetéseivel zárult. Örömmel hívtuk könyvtárunkba Pisztor Ferencet 2018 márciusában. A verbita szerzetes, aki korábban főiskolánk hallgatója volt, Pápua Új-Guineában töltött missziós tevékenységéről számolt be képpel, videóval, zenével.

Május 22-én Versegi Beáta Mária nővér új kötetét mutattuk be a könyvtárban. A „Kapcsolatteremtő spiritualitás” című könyv főiskolánk tanárának legújabb munkája. A beszélgetést Erhardt Ágoston vezette, beszélgetőpartnerei Beáta nővér és Lukács János voltak. A könyv a szupervízió és a spiritualitás egymásra hatását vizsgálja, keresi a választ többek mellett arra a kérdésre, hogy a „...transzcendens és az immanens világ találkozása hogyan tapintható a szupervízió módszerének köszönhetően”.

Rendezvénysorozatunk igen nagy népszerűségnek örvend. Végigtekintve az elmúlt időszak programján, elmondhatjuk, nagy érdeklődésre számot tartó és változatos előadásokkal vártuk olvasóinkat, vendégeinket, akiknek előadónk mellett ezúton is köszönjük a közös élményeket.

Flier Gergely
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára

A GERŐ ÉVA ALAP

2018. ÉVI PÁLYÁZATÁRÓL – EREDMÉNYEK

A Gerő Éva Alap 2018. évi pályázatára négy pályázat érkezett, ezek a beérkezések sorrendjében a következők voltak:

- a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára
- a Bethlen Gábor Református Gimnázium Könyvtára
- a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára, Nyíregyháza
- az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára pályázata.

A megpályázható támogatás 300.000 Ft volt.

Gerő Éva Alap 2018. évi pályázatának **nyertese** a Gerő Éva Alap Kuratóriuma – kiemelten Gerő Gyula, az alapítványt tevő – döntése alapján: a **nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára**, amely a kért 329.000 Ft-ból **300.000 Ft** támogatást kap. A 300.000 Ft-ot **2018. június 30-ig** utaljuk át a Könyvtár számlájára.

Az alapítványt tevő külön felajánlása alapján a további pályázók is kapnak támogatást:

- **A kecskeméti református könyvtár 193.800 Ft-ot** a kért háti porszívó beszerzésére.
- **A hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnázium könyvtára 168.570 Ft-ot** egy Alto Attix 360-11 típusú porszívó vásárlására.
- **Az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem Könyvtára** a legkorábbi, muzeális, fadobozokban tárolt kéziratos katalógusának restaurálására **100.000 Ft** hozzájárulást savas és savmentes papíryanag beszerzésére.

A fenti három könyvtár részére a támogatást **2018. július 31-ig** utaljuk át.

Gerő Éva Alap pályázati döntését, június 12-én, Gerő Éva születésnapján hoztuk nyilvánosságra. A Gerő Éva Alapról a következő helyen tájékozódhatunk: <https://eke.hu/gero-eva-alap>
Ásványi Ilona
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

Örömmel értesültünk arról, hogy Hortobágyi T. Cirill pannonhalmi főpát 2018. június 12-én **Ásványi Ilonát** nevezte ki a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatójának. A kinevezéshez gratulálunk, erőt, kitartást kívánunk. Munkáját kísérje Isten áldása.

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol? Milyen, számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki?

A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárának főkönyvtárosa vagyok. A ma több mint 64000 kötetet számláló könyvtárat a főiskolával együtt 1950-ben alapították. Az eleinte nagyrészt ajándékokból, hagyatékokból összeállt gyűjtemény felsőoktatási és teológiai szakkönyvtári feladatokat lát el. Az ajándékozásoknak, tervszerű gyűjtésnek, „könyvmentésnek” köszönhetően számos könyvritkaságot őrzünk. Szakértők szerint a régi szláv cirill gyűjteményünk országos jelentőségű és nemzetközi is figyelemre méltó.

Nem nyilvános könyvtárként elsősorban a főiskola oktatóit és diákjait látjuk el irodalommal, de helyben kiszolgáljuk a kívülről betérő kutatókat is. Előszeretettel keresik fel gyűjteményünket a környék helytörténészei, de betérnek hozzánk egyháztörténeti kutatók az ország különböző részeiről, sőt a határon túlról is. Gyűjteményünk egyediségének köszönhetően számos könyvtárközi dokumentumkérést teljesítünk.

Mióta dolgozol ott? Hogyan kerültél oda?

2015. június elejétől dolgozom ebben a könyvtárban. Pályázat útján, több évtizedes szakkönyvtárosi tapasztalattal kerültem ide. Világéletemben felsőoktatási- és szakkönyvtárban dolgoztam, de egészen más szakterületen. Diplomám megszerzését követően ugyanis orvosi könyvtárba kerültem. Jó iskola volt a kis szakkönyvtár, ahol a könyvtárosság valamennyi területével megismerkedtem. Rengeteget tanultam kollégáimtól, ugyanakkor több diplomát is szereztem. Bejártam a ranglétra minden fokát, míg végül könyvtárvezető lettem az informatika könyvtári megjelenésének kezdetén. Izgalmas feladat volt könyvtárunkat átvezetni a papírok világából a rekordok világába és a pályázatok

dr. Kührner Éva

korszakába. Néhány évet eltöltöttem a nyíregyházi egészségügyi főiskolai kari könyvtár vezetőjeként, egy évig pedig a megyei könyvtár igazgatói székében. Nem vagyok vándormadár, de az élet úgy hozta, hogy Nyíregyháza meghatározó könyvtárai magukon viselik a kezem nyomát. Erre talán büszke is lehetek!

Számomra teljesen új terület az egyházi könyvtárak varázslatos világa. Míg régi – az orvostudományhoz kötődő – munkahelyeimen a rendkívül felgyorsult információáramlás volt jellemző; gyorsan avuló idegen nyelvű információk áradatával dolgoztam, a görögkatolikus könyvtárba – bár betört az új világ – még mindig nagyobb a ragaszkodás a hagyományos információhordozókhoz, a tudomány jellegéből adódóan fontosabbak a régen, papírra leírt gondolatok.

Miért, hogyan lettél könyvtáros?

Véletlenül lettem könyvtáros. Édesapámnak köszönhetően – aki áldott türelemmel rengeteget foglalkozott velem, sok-sok mindenre felnyitotta értelmemet a körülöttünk lévő világból – az élővilág, a természet mellett az irodalom és művészetek is szerepeltek a palettán. Nehezen tudtam dönteni, hogy milyen irányban tanuljak tovább. Családunk történetének egy igen nehéz időszakában a véletlen hozta utamba a lakóhelyemen indított biológia-könyvtár szakot. Azt gondoltam, hogy ez az egymástól nagyon eltérő

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

két tudományterület jó lesz nekem. Nem bántam meg, hiszen ezáltal a tudományok széles spektrumában merítkezhetem meg és könyvtárosként segíthetek a hozzám forduló embertársaimnak. Úttörők voltunk akkor a főiskolán, ahol kiváló tanárok magas színvonalon oktattak. Később az a csoda ért, hogy másfél évtizedig – a szak megszűnéséig – taníthattam is a tanszéken. ***Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el?***

Munkám fő része a könyvtár szakmai irányítása, de feladatom rendezvények szervezése is. Rendszeresen rendezünk kiállításokat a könyvtár új, gyönyörű kiállítótérében, ahol igyekszünk bemutatni bibliotékánk kincseit; nem csak a régi egyházi szláv könyveket, hanem számos olyan kincset, ami a raktár polcain megbúvik. Volt már kiállításunk a régi egyházi szláv kiadványok mellett a könyvművészeti mozgalom keretében született kiadványokból, díszes albumokból, énekeskönyvekből, stb. Könyvtárunk örömmel kapcsolódik be a Múzeumok Éjszakája vagy Múzeumok Világnapja programjaiba is.

A könyvtáros szakmai feladatok közül az irodalomkutatást, a könyvtárközi kölcsönzést végzem. Évek óta részt veszek a MATARKA adatbázis építésében, most a görögkatolikus sajtó feltérásán dolgozom.

Jó kapcsolatunk van a város művelődési-, oktatási intézményeivel, civil kulturális szervezeteivel. 2016 óta a megye legrégebben alapított kulturális egyesületének, a Bessenyei Társaságának vagyok az elnöke és ellátom a MKE megyei szervezetének elnöki feladatait is.

Milyen kihívásokat tartogat a munkád?

Hosszú időn át a felsőoktatásban oktattam többek között művelődés-, könyv- és nyomdászattörténetet. Felemelő érzés az elméletben tanítottakat a mindennapi munkám során megta-

pasztalni a főiskola muzeális könyvei között. Új kihívást jelent számomra a több száz éves régi állományrész értékeinek gondozása, kutatása, a nagyközönséggel való megismertetése.

Munkám másik fontos területének tartom a magyar kiadású egyházi dokumentumok kurrens és retrospektív repertorizálását.

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét?

A magyar könyvtárügy hatályos jogszabályai biztosítják a nyilvános könyvtári rendszer működésének alapját. Az egyházi könyvtárak között azonban szép számmal vannak nem nyilvánosak is!

Mindemellett a könyvtári rendszer számos kihívással küzd. A könyvtárosok méltánytalanul alacsony bére már a szakma színvonalát és utánpótlását veszélyezteti. Egy jó könyvtáros számos kompetenciával rendelkezik (nyelvtudás, informatikai ismeret, változásokhoz való alkalmazkodás, stb.); ez a sokféle tudás pedig a szakkönyvtárak, – így az egyházi könyvtárak – dolgozóira különösen igaz (pl. szakterületi jártasság). A piacképes fiatal kollégák tehát kényszerből pályaelhagyókká válnak. Az alacsony bérszínvonal a nem közalkalmazott (így egyházi) kollégákra fokozottan igaz.

A fenntartási, működési támogatások, pályázati pénzek elsősorban a közkönyvtáraknak jutnak. A nem országos szak- és felsőoktatási könyvtárak helyzete jóval nehezebb; sokan nem tudnak hozzájutni fontos forrásokhoz, nem tudnak fejleszteni.

Az egyházi könyvtárak helyzete ettől némileg jobb, mert az egyház tradicionálisan a szellemi vagyron gyarapítója, őrzője, a kultúra támogatója, ma is áldoz a könyvtáira. Fenntartótól, funkciótól és nagyságtól függően azonban eltérő módon. Nagyon fontos ezért az egyházi könyv-

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

terek közötti együttműködés, amiben nagy szerepe van az EKÉ-nek. Az egymást dokumentumokkal, információkkal, szakmai tanácsokkal történő segítesen kívül elodázhatatlannak tartom az elszigetelt próbálkozások helyett a közös repertorizálást, az összehangolt digitalizálást és a készülő könyvtári platformon való megjelenést. A legtöbb fenntartónk akarataival egyezően az egyházi könyvtárakban őrzött tudást köteleességünk hozzáférhetővé tenni a nagyvilág számára.

Milyen hobbid, szabadidős elfoglaltságaid vannak?

Hobbim az utazás, ha alkalmam adódik rá, útra kelek. Legutóbbi élményem a Kaukázusban tett csodás utam, ahol két nagy múltú és nehéz sorsú keresztény állam, Grúzia és Örményország nevezetességeivel, kultúrájával és népével ismerkedtem meg.

Nagyon közeli a kapcsolatom a kultúra minden területével, nemcsak kedvelem a zenét, színházat, képzőművészeteket, hanem némelyiket művel(t)em is. Diákkoromtól két évtizeden át egy működvelő szintársulat tagja voltam városunk-

ban. Sokat köszönhetek ennek az időszaknak; élményeket, sikereket, barátokat, valamint lányom és fiam édesapját is, aki a nyíregyházi színház egyik alapító tagja volt.

Mit jelent számodra az olvasás? Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmány-élményeid?

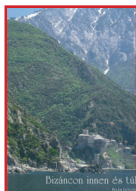
Az olvasás mindennapjaim részét képezi. Többnyire kutatásaimhoz szükséges szakirodalmat olvasok. A szépirodalom számomra a pihenés forrása. Klasszikus és kortárs írók műveit egyaránt kézbe veszem. Legutóbbi olvasmányélményem Orhan Pamuk Nobel-díjas török író „A nevem Piros” című regénye volt, amely egy 16. századi török könyvillusztráló műhelybe vezeti el az olvasót. A kalandos regény a nyugati és iszlám könyvművészet kérdéseivel szembesíti az olvasót.

dr. Kührner Éva

*Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára*

ÚJDONSÁG

Baán István
Bizáncan innen és túl :
tanulmányok
Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola,
Nyíregyháza, 2018.

Fazekas István, Kádár Zsófia,
Kökényesi Zsolt (szerk.)
Jezuita jelenlét Győrben a 17-18.
században : tanulmányok a 375 éves
Szent Ignác-templom történetéhez
Szent Mór Bencés Perjelség,
Győr, 2017.

KITEKINTÓ

A TUDOMÁNYOS ÉS SZAKKÖNYVTÁRAK FELADATAI AZ EURÓPAI TRENDEK MENTÉN

Beszámoló az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári Tagozatának és az MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekciójának közös szakmai összejöveteléről

A tudományos és szakkönyvtárak éves összejövedele – köszönhetően az Informatikai és Könyvtári Szövetség nyertes NKA pályázatának – 2018. április 25-26-án zajlott.

A tavaly Mátraházán megrendezett 3 napos workshopot követően idén két fél napot tudunk a szakma aktuális kérdéseivel foglalkozni Bakonybélben. A szakmai programot szervezők az előző évi kérdések tovább gondolásával, az eredmények bemutatásával, a hátralévő megoldatlan feladatok számbavételével és az újabb lehetőségek felvetésével és figyelembe vételével állították össze.

Monok István (MTA KIK) előadásában bemutatta a tudományos és szakkönyvtárak együttműködésén alapuló *Magyar Tudományos Művek Digitális Könyvtárát*, amely két nagy részből állna: a *Digitalizált Magyar Tudományos Művek Központi Jegyzékéből* és a *Digitalizált Magyar Tudományos Művek és Kutatási Adatbázisok Repozitórium Hálózatából*. Az utóbbi platformot biztosítana az országos minősített repozitóriumoknak és digitális könyvtáraknak, míg a *Digitalizált Magyar Tudományos Művek Központi Jegyzéke* négy nagy pillérből álló adatbázis lenne, magában foglalva már meglévő és működő adatbázisokat: MTMT, MTMT retrospektív adatokkal, a magyarországi adatbázisok adatbankját és a forrásdokumentumok adatbankját.

Monok István nyitó előadásában kiemelte, hogy erőforrásainkat össze kell hangolni, meglévő gyűjteményeink közös platformon való megjelenése egyszerre érdeke a

kutatónak, a tudományfinanszírozónak és az adott könyvtáraknak. A délutáni programot **Naszáros Edit** (MTA KIK) moderálásával a hazai könyvtárügy aktuális kihívásaival folytatuk, élén az Országos Széchényi Könyvtár Országos Könyvtári Rendszer Projektrel. **Káldos János** (OSZK) az OKR-projekt kapcsán április végén még nem tudott beszámolni arról, hogy a közbeszerzési pályázatot mely szolgáltató nyerte meg, hogyan lesz lehetősége a tudományos és szakkönyvtáraknak csatlakozni az újgenerációs platformhoz. **Elbe István** (OSZK) az Országos Digitalizálási Stratégia kapcsán az OSZK-ban zajló országos könyvtári digitalizálási előkészületeket mutatta be. Számos kérdést vetettek fel a jelenlévők, hiszen a szakkönyvtár digitalizálási tevékenysége jelentős és szükség lenne országos koordinációra a redundancia elkerülése érdekében. Az Országos Könyvtári Rendszer kapcsán a könyvtári tevékenységek átalakulnak. **Gyuricza Andrea** (MTA KIK) a könyvtári feldolgozást érintő kérdéseket mutatta be. Előadásában hallhattuk hogyan állt át az MTA Könyvtár és Információs Központ a MARC21 szabványra, milyen előnyökkel, nehézségekkel kellett szembenézni az elmúlt időszakban a feldolgozás területén. Az MTA KIK honlapján keresztül közre adta tapasztalatait annak érdekében, hogy a HUNMARC-ról MARC21-re átálló könyvtárakat segítse a konverziós folyamatban. (<http://marc21.mtak.hu/>).

Rózsa Dávid (KSH Könyvtár) a 2017 novemberében, a könyvtári statisztika megújulása érdekében rendezett workshopról számolt be.

A hatékony munka érdekében minden könyvtártípus több szakember képviselt, akik a meglévő kérdőívet felülvizsgálták és javaslatokat tettek. Rózsa Dávid felhívta a jelenlévők figyelmét a statisztikában bekövetkező változásokra, de kiemelte, hogy a módosított űrlap sajnos nem érhető el az EMMI Kulturális statisztikai rendszerében. Lényeges előrelépés, hogy a statisztika átalakítását, a 21. századi könyvtári feladatokhoz való igazítását az EMMI Közgűjtéményi Főosztálya is fontosnak tartja.

A csütörtöki napot a tudományos és szakkönyvtárakat egyre jobban érintő és érdeklő open science törekvésekkel és irányelvekkel folytattuk. **Holl András** (MTA KIK) bevezetését követően **Karácsony Gyöngyi** (DEENK) részletesen beszámolt a nyílt tudomány kapcsán látható világtrendekről és a hazai lehetőségekről, mely előadás sok szempontból egybeesett a LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries) 2014-2018 közötti időszak stratégiájával. **Kalydy Dóra** röviden összefoglalta az európai tudományos és szakkönyvtárak egyesületének jövőre vonatkozó elképzeléseit, melyben szerepel a nyílt tudomány (open science), a digitális készségek és szolgáltatások, illetve a kutatási infrastruktúra fejlesztése.

A kérdések és hozzászólások idején többen felvetették az európai adatvédelmi rendelet (GDPR) okozta kérdéseket és kihívásokat. Füzes Barnabás (PTE EK) beszámolt a pécsi egyetem átfogó munkájáról és segítségét ajánlotta fel. Szakmai ülésünkkel egy időben döntött úgy az IKSZ vezetősége, hogy a tagkönyvtáraknak érdemes közösen kialakítani adatvédelmi és adatkezelési tevékenységét. Tószegi Zsuzsanna vezetésével kisebb munkabizottság alakult, amely azóta hathatós segítség-

et nyújtott az IKSZ tagkönyvtáraknak az adatkezelést illetően, melyért ezúton is köszönettel tartozunk.

Fülöp Ágnes az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat vezetője összefoglalójában megállapította, hogy az együttműködés, együttgondolkodás elengedhetetlen a mai gyorsan változó tudományos szférában. Kiemelte, hogy a tavalyi és idei összejöveteleink bizonyítják, hogy szükség van arra, hogy közösen fogalmazzuk meg és adjunk hangot a szakmát érintő változások okozta kihívásoknak és feladatoknak.

Idei összejöveteleünk igen rövidre, de annál hatékonyabbra sikerült. Sokszor megállapítjuk, a szakmai összejövetelek nem csak a szakmai problémafelvetéseknek, de a személyes kapcsolatépítéseknek is remek helyszínei, ez most sem volt másképpen. Lehetőségünk volt a közös ebédek és vacsora alkalmával kötetlen beszélgetések keretében egymás tapasztalatait és eredményeit megismerni, melyhez a medvehagyma illatú Bakony adott idillikus hátteret. Ezek az összejövetelek nélkülözhetetlenek, az informális tudásátadás, a hegyi séta közbeni személyes eszmecsere elengedhetetlen, sőt néha még eredményesebbnek is tűnik, mint a frontális előadás. Közfelkiáltással megegyeztünk, hogy jövőre több kirándulásra és több kiscsoportos beszélgetésre van szükségünk!

Bízunk benne, hogy 2019-ben is hasonló körülmények között tudjuk megtartani a szakkönyvtári összejövetelet, hagyományt teremthetünk. Szakmai napunk nyitott, ahogy az MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekció saját forrásból tagokat delegált, úgy jövőre az EKE csatlakozását is örömmel vesszük.

*Gaálné Kalydy Dóra
Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtár és Információs Központ*

ÖRÖKZÖLD

Szakkönyvtárosi továbbképző tanfolyam tervezete. A tudományok rohamos fejlődése növekvő követelményekkel lép fel a szakkönyvtárakkal szemben. A könyvtárosnak – ha meg akarja állni a helyét – három irányban kell felkészülnie. E három (szaktudományi, általános könyvtárosi, szakkönyvtárosi) közül többnyire csak egy területen mozog teljes biztonsággal, mégpedig vagy szaktudományi, vagy általános könyvtárosi téren, aszerint, hogy milyen diplomával rendelkezik. A másik két irányban tudását természetesen ki kell egészítenie. Járt utakon halad mindaddig, amíg általános könyvtárosi vagy szaktudományi képzésről van szó, de nehézségekkel találja magát szemben, amikor szakkönyvtárosi ismeretek elsajátítására törekszik. Az önképzés itt csődöt mond: a szakkönyvtárosi ismereteket megszerezni ezen az úton igen nehéz; a fáradságos munka eredménye semmiképpen sincs arányban a ráfordított idővel és energiával. Bővebb magyarázatra talán nem is szorul az a körülmény, hogy a szakkönyvtári ismeretek elsajátítása kielégítő módon egyedül tanfolyamok keretében biztosítható. A szakkönyvtárosképzés világszer- te élenken foglalkoztatja a könyvtáros köröket; történtek is kísérletek a probléma kielégítő megoldására. Az alábbi tervezet – amelyet az Országos Könyvtárügyi Tanács képzési, továbbképzési szakbizottsága kedvezően fogadott, – a hazai viszonyok, az előképzettség sokféleségének figyelembevételével igyekszik a követelményeknek megfelelni. A tervezet szerinti tanfolyam – az előfeltételek biztosítása után – az 1958-59-es oktatási évadban kezdődne.

A tervezet teljes szövege:

Szakkönyvtárainkban a tudományos dolgozók képzettségük alapján különböző kategóriákba sorolhatók:

1. Szakegyetemi, főiskolai (a továbbiakban: szakegyetemi) képzettséggel rendelkezők,
2. könyvtárszakot,
3. egyéb egyetemet (főiskolát) végzetek,
4. felsőfokú képzettséggel nem rendelkező, de hosszú gyakorlattal bíró dolgozók.

A tanfolyam időtartama a felsőfokú képez- tetségűeknél két év. Az első év célja az, hogy a különböző előképzettséggel rendelkezők ismereteit mindkét irányban „ráfejléssel” könyvtári és szaktudományi téren – megköze- lítően – közös nevezőre hozza. Erre az alapra építve a második év szakkönyvtárossá képezi a tanfolyam résztvevőit. Tehát: az első évben a szakegyetemet végzetek általános könyv- tárosi ismereteket sajátítanak el, (A. tagozat), a könyvtárszakot (főiskolát) végzetek pedig ezalatt a szaktudományban tesznek szert jár- tasságra (B. tagozat). Ugyancsak szaktudo- mányi képzést kapnak az – egyéb egyetemet végzetek is az első évben – legalább 2-3 éves könyvtári gyakorlat után. (Itt hasznos lenne – felvételi vizsgán – meggyőződni arról, hogy a pályázó ez idő alatt elsajátította-e megfelelő mértékben az általános könyvtárosi ismerete- ket. Sikertelen felvételi vizsga esetén a pályá- zó utasítható mindkét tagozat első évfolyamá- nak elvégzésére.)¹

A felsőfokú képzettséggel nem rendelkezők tanfolyama 3 évig tart. E kategória – huza- mosabb szakmai gyakorlat után – először általános könyvtárosi, majd szaktudományi képzésben részesül, tehát egymásután megis- merkedik mindkét tagozat tanulmányi anyagá- val, s csak a harmadik évben nyeri az egységes szakkönyvtárosi oktatást. Az oklevél elnyeré- se után az illető szakterület könyvtáraiban az egyetemet végzettekkel egyenlő elbírálásban részesül. Valamennyi kategória számára a

tanfolyam időtartama alatt két modern idegen nyelv oktatását kell biztosítani. Az elért eredményről a nyelvoktatás keretében, illetőleg a vizsgával egy időben letett nyelvvizsgán adnak számot a résztvevők. A kiegészítő alapképzést nyújtó első tanfolyam tehát két egymással párhuzamos külön részre, tagozatra oszlik. Ezek:

A) Általános könyvtárosi ismeretek. E tagozat oktatását az ELTE könyvtárosszak biztosíthatná a legeredményesebben, s valamennyi szakkönyvtár (jogi, mezőgazdasági stb.) szakegyetemet végzett dolgozói egységesen kaphatnák.

B) Szaktudományi ismeretek. Lehetőleg az illetékes szakegyetemen folyják. Az enciklopédikus jellegű oktatás nem a hétköznapi gyakorlati kérdésekre irányul, hanem elsősorban a szaktudománynak a tudományok keretében elfoglalt helyét, fejlődési irányát stb. határozná meg. Természetesen a helyes arányokat, illetve a határt a tematika kidolgozásánál meg kell találni.

A két külön tagozat a második évben egybe fut össze. E második évfolyamon a résztvevők egységes szakkönyvtárosi képzést kapnak. E képzést a hálózati központ végzi, s az illető szaktudomány történetére, bibliográfiai ismereteire terjed ki elsősorban.

Az oktatás az egyetemi levelező oktatásnál kialakult formában történik.

A tanfolyam végén a hallgatók vizsgát tesznek. Az eredménnyel vizsgázottak oklevelet kapnak, és az „okleveles (mezőgazdasági, orvosi stb.) szakkönyvtáros” cím viselésére jogosultak. Meghatározandó volna, hogy a szakkönyvtárosi képzettség bizonyos helyek betöltésénél mennyiben kívánható meg, illetve mennyiben jelenthet előnyt. A tanfolyam – háromféle irányának megfelelően – három helyen folyik; a szakmai (mezőgazdasági stb.) és szakkönyvtárosi rész rendezői szerepét talán legjobb volna a szakmai hálózati központokra bízni. (Párhuzamosság esetén a két központ lehetőleg együttesen rendezze a tanfolyamokat. Ha a két hálózat egyike egyetemi könyvtár, gyakorlati szempontból – tanterem, előadók stb. – célszerűbb itt összefogni a képzést.) Az egyes szakmai tanfolyamok összefogását, illetve irányítását az Országos Könyvtárügyi Tanács képzési, továbbképzési szakbizottsága végzi.

Walleshausen Gyula

¹Ebben az esetben a tanfolyam e kategóriánál ugyanúgy 3 évig tartana, mint az alább következő 4. kategóriánál. Meggondolandó, nem lenne-e helyesebb a felvételi vizsga gondolatának elvetésével itt minden esetben a 3 év mellett dönteni.

Forrás: Magyar Könyvszemle 74. (1958/3) 287-289.

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Lezárva: 2018. június 12.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomtatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229